

Verslag van de voorzitter van de ICBR aan de PLEN-CC18 03. en 04. Juli 2018, Solothurn

Internationale
Kommission zum
Schutz des Rheins

Commission
Internationale
pour la Protection
du Rhin

Internationale
Commissie ter
Bescherming
van de Rijn

Rapport Nr. 250

Colofon

Uitgegeven door de

Internationale Commissie ter Bescherming van de Rijn (ICBR)

Kaiserin-Augusta-Anlagen 15, 56068 Koblenz, Duitsland

Postbus 20 02 53, 56002 Koblenz, Duitsland

Telefoon: +49-(0)261-94252-0, fax +49-(0)261-94252-52

E-mail: sekretariat@iksr.de

www.iksr.org

© IKSР-CIPR-ICBR 2018

Verslag van de voorzitter van de ICBR aan de PLEN-CC18 medio 2017 - medio 2018

Belangrijkste gebeurtenissen in het vergaderjaar 2017-2018:

- 1) Strategie inzake microverontreinigingen - waar staan we nu?**
- 2) "Rijn 2040" - stand van de ontwikkeling van het programma**
- 3) Update van het Masterplan trekvissen Rijn en voortgang in de projectgroep Duits-Franse Bovenrijn (PG ORS)**
- 4) Inventarisatie van laagwater in het Rijnstroomgebied**
- 5) Publieksvoorlichting in de ICBR**

1. Strategie inzake microverontreinigingen - waar staan we nu?

Tijdens de vijftiende Rijnministersconferentie in 2013 te Bazel zijn er opdrachten gedefinieerd in verband met de verdere behandeling van het onderwerp microverontreinigingen in de ICBR. Na drie jaar moest de balans worden opgemaakt van de actuele verontreiniging van de Rijn en zijn zijrivieren met microverontreinigingen en van gestarte dan wel geplande nationale maatregelen.

De balans over 2017 is vorig jaar geschreven en als **ICBR-rapport 246** in het Nederlands, Duits, Frans en Engels gepubliceerd op www.iksr.org. De bijlagen bij dit rapport bevatten informatie over maatregelen die op nationaal niveau al zijn genomen om de verontreiniging met microverontreinigingen te reduceren. Het vormt het uitgangspunt voor toekomstige, praktische aanbevelingen in het Rijnstroomgebied als geheel.

De balans is gebaseerd op de werkzaamheden van de ICBR sinds 2008, zoals de publicatie van de **strategie ter reductie van de emissies van microverontreinigingen uit stedelijk en industrieel afvalwater** (zie [ICBR-rapport 181](#) op www.iksr.org) en diverse evaluatierapporten over verschillende stofgroepen zoals [humane geneesmiddelen](#), [biociden en corrosiewerende middelen](#), [oestrogenen](#), [röntgencontrastmiddelen](#), [geurstoffen](#), [complexvormers](#) en [industriële chemicaliën](#) evenals [het rapport over de integrale beoordeling van microverontreinigingen en maatregelen ter reductie van emissies uit stedelijk en industrieel afvalwater](#). Daarnaast kan er een voor het brede publiek bestemde [folder](#) over microverontreinigingen worden gedownload van de ICBR-site.

Tot de groep van de microverontreinigingen behoren ook gewasbeschermingsmiddelen, die deels via het afvalwater, deels via andere emissieroutes op het water worden geloosd. In dit verband heeft de ICBR eind 2016 de "[Strategie ter voorkoming en vermindering van microverontreinigingen uit diffuse bronnen aan de hand van de voorbeeldgroep gewasbeschermingsmiddelen](#)" gepubliceerd. De diffuse bronnen waar dit rapport over gaat, zijn meestal niet precies te lokaliseren dan wel algemeen voorkomende emissies van stoffen die in de regel ongericht in het water terechtkomen.

Op 20 november 2017 is er in het kader van een strategisch gesprek op het niveau van de ICBR-delegatieleiders besloten tot de ontwikkeling van **ICBR-aanbevelingen om microverontreinigingen op drie gebieden te verminderen: systemen voor de inzameling en behandeling van stedelijk afvalwater (bijv. geneesmiddelen), landbouw (bijv. gewasbeschermingsmiddelen) en industrie en MKB (bijv. industriële chemicaliën)**. Hier wordt op dit moment intensief aan gewerkt.

De ICBR-aanbevelingen zullen eind 2018 klaar zijn en **in het kader van een tweede strategiesprek op delegatieleidersniveau** definitief worden besproken en vastgesteld.

2. "Rijn 2040" - stand van de ontwikkeling van het programma

Het ICBR-programma "Rijn 2020" loopt in 2020 ten einde. In juni 2017 is er een eerste conceptoverzicht van onderwerpen voor het programma "Rijn 2040" voor advies voorgelegd aan de landen en ngo's met waarnemersstatus bij de ICBR, teneinde een open informatie-uitwisseling over het toekomstige programma te starten.

Het doel van het nieuwe programma "Rijn 2040" is om stroomgebiedgerelateerde uitdagingen voor de duurzame ontwikkeling van de Rijn vroegtijdig te identificeren en samen aan te gaan met innovatieve voorstellen, en om sterke punten te bestendigen die de landen in vroegere programma's samen hebben ontwikkeld. Daarnaast is het zaak een integrale zienswijze te bevorderen, de krachten van de landen te bundelen, de veerkracht van het ecosysteem van de Rijn te vergroten en toekomstgericht te blijven handelen. Het toekomstprogramma zal tevens de diverse verbindingen tussen de Rijn en de "Sustainable Development Goals" (SDG's) op mondiaal niveau aanwijzen en invulling geven.

De vervolgstappen in de concretisering, verdere afstemming met alle actoren, prioritering en afronding van het conceptprogramma "Rijn 2040" worden nu vastgesteld. Het programma zal ter goedkeuring worden voorgelegd aan de volgende Rijnministersconferentie, die gepland staat voor 2020.

3. Update van het Masterplan trekvissen Rijn en voortgang in de projectgroep Duits-Franse Bovenrijn (PG ORS)

De werkgroep Ecologie heeft het Masterplan trekvissen Rijn, dat de ICBR in 2009 heeft gepubliceerd, het afgelopen rapportagejaar geactualiseerd met de nieuwste ontwikkelingen.

De werkzaamheden van de projectgroep Duits-Franse Bovenrijn (**O**berrhein/**R**hin **S**upérieur, ORS) zijn hier nauw mee verbonden. De projectgroep ORS geeft intensieve begeleiding aan de activiteiten van EDF in verband met het herstel van de ecologische passeerbaarheid van de Duits-Franse Bovenrijn door middel van klassieke vispassages aan de stuwen Rhinau en Marckolsheim en een bijzondere oplossing voor het gebied Vogelgrün/Breisach.

Hier is het voorbije rapportagejaar belangrijke voortgang geboekt. Inmiddels bestaan er twee oplossingsvarianten voor een vaste vispassage in Vogelgrün, te weten de oplossing via het hooggelegen punt en de tunnel-/duikeroplossing. Hiervoor heeft de PG ORS twee expert meetings georganiseerd met een bezichtiging van duikers in Nederland in december 2017 en in Noord-Duitsland in januari 2018. Op deze manier kon er uitgebreide technische en visecologische kennis in ICBR-kader worden uitgewisseld. Meer informatie hierover en over de vervolgstappen is te vinden in het verslag van de voorzitter van de PG ORS onder punt 6.

Een andere mijlpaal in de verbetering van de vispasseerbaarheid zal op 5 september 2018 worden bereikt met het officiële "op een kier zetten" van de Haringvlietsluizen.

Verder staat voor 2018 de officiële ingebruikneming van de nieuwe vispassage aan de stuw in Gerstheim op de Duits-Franse Bovenrijn gepland. Deze nieuwe vispassage zal trekvissen weer toegang geven tot het Elz-Dreisamgebied (regio Freiburg), indien ze wordt gecombineerd met maatregelen in de meanders van de Rijn in Rhinau en Gerstheim, die vooralsnog op zich laten wachten.

4. Inventarisatie laagwater

De ICBR heeft tijdens de vijftiende Rijnministersconferentie in 2013 in Bazel de opdracht gekregen om zich intensiever bezig te houden met het onderwerp laagwater. De

expertgroep Laagwater, die twee jaar geleden tijdens de PLEN-CC16 is ingesteld en opgehangen onder de werkgroep Hoog- en Laagwater, heeft in een kort tijdsbestek uitstekend werk verricht en de "Inventarisatie van de laagwateromstandigheden in de Rijn" voorgelegd.

De analyse van historische afvoerreeksen heeft aangetoond dat de Rijn in de eerste helft van de vorige eeuw te maken had met laagwatergebeurtenissen die duidelijk intensiever waren, lagere afvoeren hadden en langer aanhielden dan de laatste vijftig jaar. De huidige perceptie van frequentere laagwatergebeurtenissen wordt enerzijds bepaald door de lange afwezigheid van belangrijke laagwaters en anderzijds door de grotere gevolgen voor de watergebruiksfuncties, zoals bijvoorbeeld scheepvaart, energieproductie, industrie en landbouw.

Op 20 en 21 september 2017 heeft er in Bazel een symposium, getiteld "Low flows in the Rhine catchment" (laagwater in het Rijnstroomgebied) plaatsgevonden, dat gezamenlijk is georganiseerd door de ICBR, de Internationale Commissie voor de Hydrologie van de Rijn (CHR) en de Centrale Commissie voor de Rijnvaart (CCR). Het symposium stond in het teken van "science meets practice".

5. Publieksvoorlichting in de ICBR

Samenwerking met de vertegenwoordigers van ngo's met waarnemersstatus

De ngo's nemen actief deel aan de vergaderingen van de werk- en expertgroepen, en daarnaast heeft er op 14 mei 2018 een specifiek overleg tussen de ngo's en de voorzitter van de ICBR plaatsgevonden op de MS Burgund. Bij dezen nogmaals hartelijk dank aan de Duitse deelstaat Rijnland-Palts voor deze mogelijkheid. Bij de bijeenkomst waren deskundigen aanwezig die de deelnemers op de hoogte hebben gebracht van de lopende biologische en fysisch-chemische onderzoeken in de Middenrijn. Bijlage 1 bevat een beknopt verslag van deze bijeenkomst.

Netwerk van bezoekerscentra in het Rijnstroomgebied

Het in 2017 opgerichte netwerk van bezoekerscentra die zich in het Rijnstroomgebied bezighouden met waterzaken heeft zijn werk ook dit rapportagejaar voortgezet. De ICBR heeft een viertalige folder uitgegeven met een overzichtskaart van alle deelnemende bezoekerscentra in het Rijnstroomgebied (zie <https://www.iksr.org/nl/bezoekerscentra/folder/>). De bezoekerscentra zijn dit jaar op 24 april 2018 bijeengekomen in het "Naturzentrum Thurauen" in Zwitserland om informatie uit te wisselen; hun overleg is bijgewoond door de voorzitter van de ICBR.

Meer informatie hierover en over de bezoekerscentra die lid zijn van het netwerk wordt beschreven in het verslag van de voorzitter van de WG B onder punt 7.

Overige publieksvoorlichting

De voorzitter van de ICBR heeft tijdens de "Water Action Day" naar aanleiding van de COP23 op 10 november 2017 te Bonn de activiteiten van de ICBR in verband met klimaatverandering gepresenteerd.

Daarnaast heeft ze op 7 februari 2018 in het kader van een VN-ECE-workshop in Genève, getiteld "Moving forward transboundary water cooperation: Building on its benefits" de resultaten van de jarenlange goede samenwerking binnen de ICBR voorgesteld.

De samenwerking in de ICBR op het gebied van waterbescherming was ook onderwerp van gesprek tijdens een OVSE-conferentie die op 16 mei 2018 te Wenen heeft plaatsgevonden. Een Zwitserse collega heeft hier, plaatsvervangend voor de voorzitter van de ICBR, een beeld gegeven van de belangrijkste resultaten van de ICBR-activiteiten.

In bijlage 2 bij dit verslag wordt een overzicht gegeven van de verschillende activiteiten van het secretariaat die de vaste bezigheden in verband met de organisatie van

vergaderingen en de coördinatie en evaluatie van de ICBR-werkzaamheden overstijgen en die kunnen worden gerekend tot publieksvoorlichting.

De lijst bevat daarnaast de presentaties die medewerkers van het secretariaat hebben gehouden voor allerlei bezoekersgroepen uit de hele wereld, een overzicht van congressen, colloquia en andere bijeenkomsten waaraan het secretariaat heeft deelgenomen (eventueel met een lezing) en een opsomming van publicaties in vakbladen.

Nieuwe publicaties (juli 2017 - juli 2018)

ICBR-publicaties op www.iksr.org

ICBR-rapport 241: Rijnmeetprogramma biologie 2018

ICBR-rapport 242: Rijnstoffenlijst 2017

ICBR-rapport 243: Gebruik van biociden ter bestrijding van legionellabacteriën in koelsystemen van energiecentrales en andere systemen voor verdampingskoeling

ICBR-rapport 244: Waarschuwings- en Alarmplan - meldingen van 2016

ICBR-rapport 245: Verslag van de voorzitter van de ICBR

ICBR-rapport 246: Microverontreinigingen in het Rijnstroomgebied Balans 2017

ICBR-folder "Alle ogen op de Rijn - bezoekerscentra in het Rijnstroomgebied" (december 2017)

ICBR-rapporten die na de goedkeuring door de PLEN-CC18 zullen worden gepubliceerd

ICBR-rapport 247: Masterplan trekvisserij

ICBR-rapport 248: Laagwaterrapport

ICBR-rapport 249: Compilatie van de IWAP-meldingen

Bijlage 1

Informatie-uitwisseling met de ngo's die als waarnemer zijn erkend door de ICBR

MS Burgund, 14 mei 2018: Andernach - Koblenz

14.00u - 17.30u

Aanwezig:

Alsace Nature

BBU AK Wasser / Regiowasser e.V. en BUND

CEFIC

DWA (Deutscher Fachverband Wasserwirtschaft)

Hochwassernotgemeinschaft Rhein (HWNG)

IAWR

VGB PowerTech - EnBW

Jean Wencker

Nikolaus Geiler

Günter Müller

Georg Schrenk

Reinhard Vogt

Matthias Schmitt

Gerard Stroomberg

Susanne Schüle

MS Burgund

Landesamt für Umwelt, Mainz

Jochen Fischer

Secretariaat van de ICBR

Anne Schulte-Wülwer-Leidig

Tabea Stötter

Laura Gangi

De ngo's juichen nogmaals toe dat ze de mogelijkheid hebben om al vroeg in het proces deel te nemen aan de inhoudelijke discussies over het programma Rijn 2040.

Het secretariaat zal de actuele versie van het programma Rijn 2040 begin juni met andere vergaderdocumenten voor de PLEN-CC18 beschikbaar stellen aan de gedelegeerden en de ngo's. Daarnaast is er een "Reactie van de ICBR op de ngo's zienswijzen" opgesteld, waarin wordt uitgelegd waarom ngo-aspecten al dan niet zijn meegenomen. Dankzij de vroegtijdige presentatie van beide documenten zullen de ngo's hier tijdens de PLEN-CC18 op 3 en 4 juli 2018 in Solothurn op kunnen reageren.

CEFIC pleit voor een betere vergelijkbaarheid van de nationale beoordelingen conform Kaderrichtlijn Water, en noemt kwik in biota en de visbeoordeling aan de Duits-Franse Bovenrijn als voorbeelden. Het secretariaat wijst in dit verband op de door de ICBR gecoördineerde biotapilot en de bijbehorende gezamenlijke evaluatie conform uniforme criteria.

De drinkwaterbedrijven benadrukken dat het Waarschuwings- en Alarmplan van de ICBR erg belangrijk is voor hen. Ze zijn er voorstander van om, zoals in 2016, nogmaals een workshop over niet-geregelde stoffen in afvalwater te organiseren, dit keer met deelname van de ngo's.

BBU/AK Wasser (inclusief BUND) acht het bijzonder belangrijk dat er in de lopende werkzaamheden van de ICBR rond microverontreinigingen rekening wordt gehouden met maatregelen aan de bron. De vertegenwoordiger pleit ervoor om zich niet zozeer alleen met geneesmiddelen bezig te houden, maar om veeleer de hele waaier van microverontreinigingen te bekijken.

De ngo's bieden de ICBR hun ondersteuning aan voor activiteiten rond plastics, o.a. een mogelijke opruimactie van plastic afval langs de gehele Rijn om het publiek bewust te maken van het probleem.

IAWR en DWA brengen de veiligheid van drinkwater en zwemwater (tegen multiresistente bacteriën) ter sprake en vinden dat de voorlichting van het publiek in Europa moet worden verbeterd en gestroomlijnd. Het secretariaat wijst in dit verband op een lopend onderzoeksproject van het Duitse ministerie van Onderzoek, genaamd [HyReKA](#), in het kader waarvan de verspreiding van antibioticaresistente bacteriën via het afvalwater wordt bestudeerd.

De Hochwassernotgemeinschaft (HWNG) en BBU/AK Wasser pleiten in verband met de hoogwaterveiligheid voor uniforme auditmethodes en steunrichtlijnen in de Duitse deelstaten, en voor een verbetering van de communicatie over risico's. Voorgesteld wordt om de informatie-uitwisseling tussen bovenstrooms en benedenstrooms gelegen staten te intensiveren, teneinde het begrip en draagvlak voor hoogwaterretentiemaatregelen te verruimen. HWNG wijst op vertragingen bij de aanleg van reeds geplande hoogwaterretentiegebieden en op tekortkomingen bij de verkenning van andere gebieden aan de Rijn die ook in aanmerking zouden kunnen komen voor retentiedoelinden.

BBU/AK Wasser (inclusief BUND) en Alsace Nature zijn voor een duurzame oplossing voor de vispasseerbaarheid in de Duits-Franse Bovenrijn (ook aan de vaste drempels in de meanders van de Rijn in Rhinau en Gerstheim evenals aan de stuw voor peilbeheer in Breisach), die alle vissen en niet alleen de zalm ook op lange termijn de mogelijkheid geeft te allen tijde te migreren. Een vangst- en transportoplossing wijzen ze van de hand.

Met het oog op de per 1 januari 2020 van kracht wordende herzieningsclausule in verband met de nieuwe vergunning voor de waterkrachtcentrale van Kembs, die pas in 2010 is verleend aan EDF, pleit BBU/AK Wasser (inclusief BUND) ervoor dat er niet in 2020, maar enkele jaren later pas gebruik wordt gemaakt van de herzieningsclausule, omdat er een langere beoordelingsperiode nodig is om te kunnen beslissen of de afvoerwaarden in de oude loop van de Rijn moeten worden verhoogd.

Bijlage 2**Bijeenkomsten in het ICBR-secretariaat en bijeenkomsten waar het secretariaat aan heeft deelgenomen in het vergaderjaar van juli 2017 tot juni 2018**

	Wanneer	Wat	Waar
1.	4 juli 2017	Presentatie, interview en film door de Chinese staatstelevisie, documentaire "Germany insight"	Koblenz
2.	5 juli 2017	Bezoekersgroep uit Zuid-Korea	Koblenz
3.	6 juli 2017	Pan-Afrikaanse groep studenten van de Universiteit Keulen (instituut in Tlemcen, Algerije)	Koblenz
4.	8 juli 2017	Interview en film door Nederlandse studenten over hoogwater	Koblenz
5.	25 juli 2017	Bezoekersgroep uit China	Koblenz
6.	24 en 25 augustus 2017	Cauca River Restoration Forum, presentatie	Cali, Colombia
7.	28 augustus 2017	Heinz-Sielmann-Stichting, informatie-uitwisseling over hoogwatermaatregelen	Koblenz
8.	5 september 2017	Informatiedag over landbouw en wateren in Zwitserland	EAWAG, Dübendorf
9.	13 en 14 september 2017	Solutions meeting	Wageningen
10.	16 september 2017	Living Lahn, kick-off-workshop	Gießen
11.	van 20 t/m 22 september 2017	CHR-workshop over laagwater (met CCR) en CHR-vergadering, presentatie	Bazel
12.	21 september 2017	Medewerkers van RIWA	Koblenz
13.	21 september 2017	Workshop en lezing voor studenten uit Afrika, Azië en Latijns-Amerika, STUBE, Hessen	Wiesbaden
14.	29 september 2017	Bezoekersgroep van IUCN-IGAD (inclusief videoconferentie met Gian-Reto Bezzola uit Zwitserland)	Koblenz
15.	13 oktober 2017	Bezoekersgroep uit China (centrale regering)	Koblenz
16.	van 18 t/m 20 oktober 2017	Working Group Floods 23 en workshop over "Risk indicators"	Tallinn, Estland
17.	18 oktober 2017	Stroomgebiedsontwikkeling - conclusies en perspectieven	Koblenz, BfG
18.	18 oktober 2017	Bezoekersgroep uit Zuid-Korea	Koblenz
19.	19 oktober 2017	Zalmfeest in Noordrijn-Westfalen	Buisdorf/Sieg
20.	van 23 t/m 25 oktober 2017	International summit "Water and Climate: Meeting of the Great Rivers of the World, presentatie	Rome

	Wanneer	Wat	Waar
21.	9 november 2017	ICBR-activiteiten bij het FUTURE WATER colloquium, Universiteit Duisburg-Essen, presentatie	Essen
22.	10 en 11 november 2017	KRW-forum voor verenigingen	Kassel
23.	15 en 16 november 2017	Gevolgen van milieurechtelijke ontwikkelingen voor Duitse waterwegen	Koblenz, BfG
24.	16 november 2017	Groep studenten van de Universiteit Koblenz (Bingen)	Koblenz
25.	20 november 2017	Gesprek tussen HWNG Rijn en de Elbecommissie, Stroomgebiedgemeenschap Elbe	Andernach
26.	24 november 2017	Groep studenten van de Universiteit Trier	Koblenz
27.	27 en 28 november 2017	Workshop over BBT's (RIE -KRW)	Berlijn
28.	30 november 2017	GIZ - Mexicaanse studiereis door Nederland en Duitsland, presentatie	Essen
29.	6 december 2017	Groep studenten van de Universiteit Koblenz	Koblenz
30.	11 december 2017	Lezing bij de Water scarcity workshop, VN	Genève
31.	14 en 15 december 2017	CDNI-verenigingen/CVP	Straatsburg
32.	15 december 2017	Bezoekersgroep van het Centrum voor ontwikkelingsonderzoek, Bonn	Koblenz
33.	10 en 11 januari 2018	Aqua Alta, lezing en ICBR als exposant met HCK	Essen
34.	van 19 t/m 28 januari 2018	Maquette over trekvissen en passeerbaarheid in het Rijnstroomgebied tijdens de Groene Week	Berlijn
35.	van 31 januari t/m 1 februari 2018	Deelname aan de EU-werkgroep "Groene infrastructuur", presentatie	Brussel
36.	6 februari 2018	DWA-bijeenkomst over ecosysteemdiensten en KRW	Osnabrück
37.	21 februari 2018	Kick-off-symposium SeeWandel	Konstanz
38.	27 februari 2018	Universiteit Koblenz met delegatie uit Oezbekistan	Koblenz
39.	6 maart 2018	Presentatie over het Masterplan trekvissen tijdens een informatie-uitwisseling over rivier-nabuurschappen	Frankfurt
40.	6 maart 2018	3rd EU-Moldova Civil Society Platform meeting (presentatie)	Brussel

	Wanneer	Wat	Waar
41.	7 en 8 maart 2018	BfG-workshop "Assessment and Management of Indirect Potable Reuse"	Koblenz
42.	13 en 14 maart 2018	LARSIM-workshop	Koblenz
43.	15 maart 2018	Presentatie van het SD-kama-project	Essen
44.	van 16 t/m 25 maart 2018	8th WWF, deelname aan twee panels	Brazilië
45.	van 19 t/m 21 maart 2018	Ramsar-meeting met lezing over biotoopnetwerk en Masterplan	Olomouc (CZ)
46.	28 maart 2018	Delegatie uit Zuid-Korea	Koblenz
47.	10 en 11 april 2018	Workshop van de IKSE over de ROR - presentatie en deelname aan de vergadering van de werkgroep Hydrologie/Hoogwater	Magdeburg
48.	13 april 2018	Masterplan trekvis en ICBR bij "Lahnsteiner Gespräche", presentatie	Lahnstein
49.	18 april 2018	Sediment Monitoring Workshop	Boedapest (HU)
50.	18 en 19 april 2018	Forum over visbescherming	Dresden
51.	20 april 2018	World Fish Migration Day - seminar, presentatie	Bratislava, (SK)
52.	8 mei 2018	Duitse Water- en Scheepvaartadministratie - gesprek over "natuurbescherming" in het kader van de optimalisatie van de losomstandigheden in de Middenrijn	Bingen
53.	17 mei 2018	Chinese delegatie van de Huaihe River Commission	Koblenz
54.	18 mei 2018	Duitse Water- en Scheepvaartadministratie - gesprek over "waterbeheer" in het kader van de optimalisatie van de losomstandigheden in de Middenrijn	Mainz
55.	25 mei 2018	Delegatie van de UNESCO-IHE Delft	Koblenz
56.	6 en 7 juni 2018	BfG-colloquium over stroomopwaartse vismigratievoorzieningen	Koblenz
57.	5 en 6 juni 2018	I.S.Rivers conferentie, presentatie	Lyon (FR)
58.	7 juni 2018	Deelname aan de Plenaire Vergadering van de CCR	Straatsburg
59.	11 en 12 juni 2018	European Sustainable Phosphorus Conference, presentatie	Helsinki
60.	11 juni 2018	Workshop over vismonitoring in de Duitse-Nederlandse Nederrijn in het kader van het Interreg-project Groen Blauwe Rijn Alliantie	Düsseldorf

	Wanneer	Wat	Waar
61.	12 juni 2018	Presentatie IUCN, Titicacameer, Peru, Bolivia	Koblenz
62.	18 juni 2018	Symposium over geneesmiddelen en microverontreinigingen in het water, presentatie	Düsseldorf
63.	19 juni 2018	Bijeenkomst van het Milieuc comité voor ecologische monitoring, oude loop van de Rijn	Kembs (FR)
64.	van 19 t/m 21 juni 2018	SOLUTIONS Final Conference, presentatie	Leipzig
65.	25 juni 2018	Bezoekersgroep van de Yellow River Conservancy Commission, Chinese centrale regering	Koblenz
66.	27 juni 2018	Bezoekersgroep uit Noord-Afrika, GIZ	Koblenz

Publicaties in vakbladen, boeken, enz.

Wie	Waar	Wat	Opmerking
<i>Adrian Schmid-Breton, Gesa Kutschera</i>	<i>Korrespondenz Wasserwirtschaft (KW)</i>	<i>Artikel over de GIS-tool voor risicoanalyses</i>	<i>Eind 2017 gepubliceerd in Korrespondenz Wasserwirtschaft, nummer 11</i>
<i>Adrian Schmid-Breton, Laura Gangi, Lennart Kerl, Anne Schulte-Wülwer-Leidig</i>	<i>INBO-newsletter 2626</i>	<i>Rapportage over het laagwatersymposium in Bazel in september 2017</i>	<i>In maart 2018 gepubliceerd op https://www.riob.org/en/documents/inbo-newsletter-ndeq-26-march-2018</i>
<i>Adrian Schmid-Breton</i>	<i>INBO-guidelines: Stakeholder participation, information systems</i>	<i>Twee artikelen / casestudy's over de Rijn</i>	<i>In maart 2018 gepubliceerd op www.inbo-news.org/en/documents/handbooks-basins-management</i>